

24.2.2021

ALUEELLISEN VALMISTELUN JAOSTO

Aika: torstai 17.12.2020 klo 10.00–14.00

Paikka: Teams-kokous

Kutsutut:	Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, (kokouksen pj)	(x)
	Taru Koivisto, johtaja, STM, (I varapj)	(x)
	Vuokko Lehtimäki, erityisasiantuntija, STM	(-)
	Kirsi Paasovaara, erityisasiantuntija, STM	(x)
	Kristiina Mukala, lääkintöneuvos, STM	(x)
	Jaska Siikavirta, johtaja, STM	(x)
	Ville-Veikko Ahonen, finanssineuvos, yksikön päällikkö, VM	(x)
	Tomi Hytönen, budjettineuvos, yksikön päällikkö, VM	(x)
	Janne Koivukoski, pelastusneuvos, yksikön päällikkö, SM	(x)
	Vesa Jormanainen, johtava asiantuntija, THL	(x)
	Eeva Nykänen, johtava asiantuntija, THL	(x)
	Päivi Husman, johtaja, Työterveyslaitos	(x)
	Tarja Myllärinen, johtaja, Kuntaliitto	(x)
	Karri Vainio, erityisasiantuntija, Kuntaliitto	(x)
	Aija Tuimala, projektipäällikkö, KT Kuntatyönantajat	(x)
	Markku Mäkijärvi, johtajaylilääkäri, HUS	(x)
	Marina Erhola, toimitusjohtaja, PHHYKY	(x)
	Antti Parpo, muutosjohtaja, Turun kaupunki	(x)
	Sanna Mustajoki-Kunnas, perusturvajohtaja, Porin kaupunki	(-)
	Jaakko Herrala, sote-muutosjohtaja, Pirkanmaan liitto	(x)
	Niina Haake, projektipäällikkö, Hämeen liitto	(x)
	Ilkka Pirskanen, toimitusjohtaja, Siun Sote	(x)
	Jari Saarinen, apulaiskaupunginjohtaja, Kuopion kaupunki	(x)
	Kirsti Ylitalo-Katajisto, hyvinvointijohtaja, Oulun kaupunki	(x)
	Jari Jokela, johtaja Lapin sairaanhoitopiiri	(x)
	Juha Jolkkonen, sosiaali- ja terveystoimen toimialajohtaja, Helsinki	(x)
	Inga Nyholm, yhteysjohtaja, Helsingin kaupunki	(-)
	Taru Kuosmanen, hyvinvointijohtaja, Tampereen kaupunki	(x)
	Timo Aronkytö, apulaiskaupunginjohtaja, Vantaan kaupunki	(x)
	Kati Kallimo, toimialajohtaja, Jyväskylän kaupunki	(x)
	Jari Iskanius, rahoitusjohtaja, Lappeenrannan kaupunki	(x)
	Anna-Kaisa Pusa, kaupunginjohtaja, Kurikan kaupunki	(x)
	Jari Parkkonen, kaupunginjohtaja, Heinolan kaupunki	(x)
	Oskari Auvinen, kaupunginjohtaja, Kangasalan kaupunki	(x)
	Hannele Mikkanen, kunnanjohtaja, Liperin kunta	(-)
	Tiina Heikka, kunnanjohtaja, Lapinjärven kunta	(-)
	Olli Riikonen, kunnanjohtaja, Tohmajärven kunta	(x)
	Marina Kinnunen, sairaanhoitopiirin johtaja, Vaasan shp	(-)
	Mikko Pietilä, johtajaylilääkäri, Varsinais-Suomen shp	(x)
	Jani Pitkänen, pelastuskomentaja, Helsingin kaupungin pelastuslaitos	(x)
	Henri Nordenswan, hallintopäällikkö, Helsingin kaupunki	(-)
	Jari Sainio, pelastusjohtaja, Varsinais-Suomen pelastuslaitos	(x)
	Heikki Vähäkuopus, riskienhallintapäällikkö, Turun kaupunki	(x)

Olli-Pekka Ojanen, pelastusjohtaja, Pirkanmaan pelastuslaitos	(x)
Krista Kurppa, taloussuunnittelija, Tampereen kaupunki	(-)
Jukka Koponen, pelastusjohtaja, Pohjois-Savon pelastuslaitos	(x)
Erkki Asikainen, pelastuspäällikkö, Kuopion kaupunki	(-)
Petteri Helisten, pelastusjohtaja, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos	(x)
Mika Haverinen, pelastuspäällikkö, Oulun kaupunki	(-)
Antto Korhonen, erityisasiantuntija, VM	(x)
Jenni Jaakkola, erityisasiantuntija, VM	(x)
Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM	(x)
Pilvi Rantanen, erityisasiantuntija, STM	(x)
Markus Viitaniemi, projektipäällikkö, SM	(x)
Krista Björkroth, asiantuntija, STM	(x)

Erikseen kutsuttuna:

Ilpo Helismaa, hallitusneuvos, SM	(x)
Terhi Tevameri, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan koordinaattori, Varsinais-Suomen TE-toimisto	(x)
Emmi Korkalainen, asiantuntija, STM	(x)
Linda Soikkeli, erityisasiantuntija, STM	(x)
Maarit Hiltunen-Toura, erityisasiantuntija, STM	(x)
Annette Rinne, viestintäpäällikkö, STM	(-)
Vappu Vienamo, viestinnän asiantuntija, STM	(x)
Maria Nousiainen, projektisihteeri, STM	(x)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja avasi kokouksen 10.01. Asialista käytiin läpi ja hyväksyttiin. Muistio todettiin hyväksytyksi.

2. Ajankohtaiset asiat (ml. hallituksen esityksen tilanne)

STM / Kari Hakari (liite 2a)

Hallituksen esitys on jätetty eduskunnalle 8.12. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemiset käynnistyvät helmikuun aikana. Sote-100 paketti sisältää paljon teknisiä ja sisällöllisiä muutostarpeita. Esityksen mukaan lait tulevat voimaan kesän korvalla ja väliaikaishallinto syksyllä. Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelmalle on tulossa vuoden alussa täydentävä haku, jonka avulla sisällöllistä kehittämistä päästään tekemään tuleville vuosille.

Harjoitusneuvottelut ovat ohi. Neuvottelut sujuivat hyvin ja alueet olivat hyvin valmistautuneita. Hakari kiitti alueita hyvästä yhteistyöstä neuvotteluissa. Neuvotteluiden pohjalta on tehty liikennevalokartoitusta alueiden valmiudesta ottaa järjestämisvastuu vastaan. Alueen omaa arviota peilattiin valtionavustushankkeisiin ja yleiseen ilmapiiriin neuvottelussa. Vastuuvalmistelijaverkostossa liikennevalokartoitusta käytiin läpi ja alueiden kommenttien pohjalta karttaa päivitettiin.

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Vaikka alueille on annettu arviot kuvaamaan niiden valmistautumista järjestysvastuun siirtymiseen, eivät ne kattavasti kerro sitä, millaisia riskejä ja haasteita alueella on.

SM / Ilpo Helismaa (liite 2b)

Hyvinvointialueneuvottelut olivat pelastustoimen osalta onnistuneet, sillä saatiin hyvä kuva kunkin alueen erityisasioista. SM asettaa vuoden 2021 alussa alueellisen valmistelun hankkeen, jolla pyritään turvaamaan järjestelmän toimivuus. Soten ja pelastustoimen yhteyttä on rakennettu strategisella tasolla.

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Hyvinvointialueneuvottelut olivat SM:n ja pelastustoimen yhteisen osion osalta positiivinen kokemus. YTA-neuvotteluissa yhteys jäi sen sijaan kevyeksi, vaikka ensihoidosta keskusteltiin. Uudenmaan kohdalla on haasteita, sillä ei ole varmaa ovatko pelastuslaitokset ensisijaisia ensihoitopalveluiden tuottajia jatkossa.

VM / Ville-Veikko Ahonen

Merkittäviä muutoksia lakiluonnoksiin ei VM:n osalta tehty oikeuskanslerin ennakkotarkastuksen seurauksena. Seuraavan kerran tulevien hyvinvointialueiden ja kuntien laskelmat päivitetään helmikuussa, jolloin saadaan mukaan mm. ennakkotietoja vuoden 2020 tilinpäätöksistä. Maakunnan muista tehtävistä käytiin viimeinen kokous joulukuun alkupuolella. ICT-muutostarkastusten osalta tullaan käymään alueiden kanssa keskustelua. Vuoden vaihteen jälkeen VM:ssä käynnistetään sote-uudistuksen täytäntöönpanoon (esim. lisärahoitusprosessi ja voimaantulon mukaiset tehtävät) liittyvien lakisäätöjen tehtävien tarkentaminen.

Koronassa ajankohtaista on sairaanhoitopiirien toisen erän päättäminen. Jaossa on 200 miljoonaa euroa, josta loput jaetaan keväällä. Tämä perustuu siihen, että jaon pitää perustua toteutuneisiin kustannuksiin.

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Kysyttiin, missä vaiheessa taloushallinnon arkkitehtuuria rakennetaan VM:ään päin? Tarkkaa aikataulua ei vielä tiedetä, mutta keskustelu ajoittuu keväälle ja se käydään jaostossa tai alajaostossa.

Keskustelussa nousi esille alueiden erilainen vaihe suhteessa valmisteluun ja miten se huomioidaan. Joillain alueilla järjestäjäkenttä on hyvin sirpaleinen eikä palkkaharmonisointia ole vielä tehty, kun taas kuntayhtymät ovat näitä ongelmia jo taklanneet. Todettiin, että palkkaharmonisointia ei ole saatu missään päin Suomea vielä valmiiksi. Sosiaalihuoltolain mukainen kuntoutus on eri kokonaisuutta kuin sote, mutta sen järjestäminen tulee hyvinvointialueiden vastuulle.

Palkkaharmonisoinnin kustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa.

3. Hyvinvointialueiden toiminnan aloitus (liite 3) / Antto Korhonen, VM

Väliaikaisessa valmistelutoimielimessä (VATE) tulee olla edustettuna hyvinvointialueen kunnat, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueet, sairaanhoitopiiri, erityishuoltopiiri ja alueen pelastustoimi. Poikkeuksena tähän Uusimaa, jossa sairaanhoitopiiri ei ole mukana valmistelutoimielimissä. Toimijat päättävät VATE:n kokoonpanosta ja asettavasta viranomaisesta. Jos sopuun ei päästä, valtioneuvosto asettaa VATE:n, jossa kaikille osapuolille on määritelty edustus. Toimeenpanon seuraamiseksi ja tueksi voidaan asettaa seurantaryhmiä sekä jaostoja.

Valtio myöntää vuosina 2021-22 valtionavustuksia ilman hakemusmenettelyä ja niiden käytössä sekä valvonnassa noudatetaan valtionavustuslain säännöksiä. Valtio vastaa väliaikaisesta HUS-valmisteluryhmästä ja sen kustannuksista mainittuina vuosina. VATE:n on arvioitu sitovan laskennallisesti noin 10 htv:tä vuonna 2021. Yhteensä VATE-kulujen vuonna 2021 on arvioitu olevan noin 15 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen on arvioitu muodostavan summasta noin 2/3 ja muiden kulujen 1/3. Vuonna 2022 resursointi ja tarve sille kasvavat merkittävästi.

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Alueilla on noussut esille halu alkaa ennakkolisesti valmistautua väliaikaishallinnon nimeämiseen, ja tehdä siihen liittyviä toimenpiteitä. Voiko tähän käyttää rakenneuudistuksen

valtionavustusta? Vastattiin, että STM:n hankkeiden rahoitusta voidaan hyödyntää siinä määrin kuin valtionavustuspäätöksessä on määritelty.

Keskustelussa nousi esille huoli siitä, saavatko jo integroidut kuntayhtymät vähemmän rahoitusta. Miten toimitaan tilanteissa, jossa yksi alueella toimiva toimija estää väliaikaishallinnon toimielimen asettamisen. Onko valmisteluun sisällytetty henkilöstön saatavuuden parantamiseen liittyvät kehittämistoimet? Todettiin, että kysymykset ovat sellaisia, joita ei ole vielä ratkaistu ja joita pitää yleisesti käydä läpi valmistelussa ja niihin palataan myöhemmin.

4. YTA-alueiden tilanne sekä Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ja sote-rakennemuutoshankkeiden tilanne (liite 4a ja liite 4b) / YTA-alueiden sote ja pela edustajat sekä Antti Kuopila, STM

Marraskuun raportissa aikataulun ja henkilöstön haasteet ovat suurimmat niin sote-keskuksen kuin rakennemuutuksen puolella. Vaikka haasteista on raportoitu paljon, isossa kuvassa ollaan luottavaisin mielin. Käytiin läpi alueittain alueiden oma kokemus tilanteesta.

Läntinen

Alueella odotetaan lainsäädännön edistymistä. Yhteistyötä tehdään muun muassa tietojohtamisen saralla. Jokainen alue kuitenkin keskittyy pääsääntöisesti oman alueensa valmisteluun. Pohjanmaalla ja Satakunnassa tehdään valmistelua hankkeiden avulla. Varsinais-Suomen valmistelu etenee hajanaisen järjestäjäkentän vuoksi hitaimmin. Pelastustoimella ei ole varsinaista yhteistoimintaa alueella. Kaikki alueen laitokset ovat mukana ministeriön alueellisen valmistelun verkostossa. Pelastustoimen rooli yhteistoiminta-alueella vaatii tarkennusta.

Keskinen

Alueella tehdään tiivistä yhteistyötä, joka näkyy esimerkiksi viikoittaisina kokouksina. Alueella haasteena on ollut hidaskokoukset. Etelä-Pohjanmaalla tulee henkilöstövaihdoksia. Kanta-Hämeen haasteena on alueen ja näin ollen resurssien pienuus. Kanta-Hämeen huolena on, että monelta taholta tulee lisävelvoitteita erilaisiin ryhmiin osallistumisesta, johon ei löydy resursseja. Pirkanmaalla hanketta tehdään kuntavetoisesti. Pelastustoimen valmistelu on Kanta-Hämeessä ja Etelä-Pohjanmaalla alkuvaiheessa, mutta Pirkanmaalla pelastuslaitos on mukana päätöksen teossa. Kuhmoinen siirtyy vuoden alusta Keski-Suomesta Pirkanmaalle.

Itäinen

Pohjois-Karjalassa on kuntayhtymä ja tilanne on hyvä. Etelä-Savossa on kaksi hyvinvointikuntayhtymää, joiden yhteensovittaminen on jatkovalmistelun keskeinen haaste. Keski-Suomessa on valmistelu käynnissä. Pohjois-Savossa odotetaan lainsäädännön läpimenoa ennen kuin valmistelu aloitetaan. YTA-alueen yhteistyössä haasteena on se, että ei ole voimassa olevaa Erva-alueen järjestämissopimusta. Pelastustoimen osalta yhteistyö sujuu hyvin. ~~Etelä-Savo luovuttaa Joroisten kunnan Pohjois-Savolle.~~ Etelä-Savon maakunnasta Joroinen siirtyy Pohjois-Savoon ja Heinävesi Pohjois-Karjalan maakuntaan.

Pohjoinen

Alueen kaikkien maakuntien (Lappi, Kainuu, Keski-Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa) hankkeissa ollaan edetty hyvin: kaikissa tehdään valmistelua hankkeiden kautta. Pohjois-Pohjanmaalla tilanne 19 toteuttajan kanssa on haastava. Kunnat ovat olleet hyvin vahvasti hankkeiden sisältöjen rakentamisessa mukana. SOTE-ICT kehitys koskee koko Pohjois-Suomea. Hyvinvointialueneuvotteluissa ministeriö pohjasi THL:n raporttiin, joka oli keskiarvotietoa, eikä kuvannut alueen erilaisuutta. Pelastustoimen osalta Pohjois-Pohjanmaa ei ole pitkällä valmistelussa, mutta pisimmällä pohjoisen alueista. Varsinaista alueellista valmistelua ei ole aloitettu. Alueen haasteena on kahden pelastuslaitoksen yhdistäminen, joka vaatii resursseja.

Eteläinen

Uudenmaan erillisratkaisu asettaa omat haasteensa, sillä järjestämissopimus pitää tehdä tarkasti. HUS perustetaan uusiksi. Alueella on kehitetty yhteisiä talousarvioita, raportointipohjia ja toimintamalleja. HUSin perusterveydenhuollon yksiköllä on edustaja kaikkien viiden alueen sote-keskushankkeiden ohjausrymissä. Etelä-Karjalassa, Päijät-Hämässä ja Kymenlaaksossa hankkeet etenevät hyvin. Pelastustoimelta on ollut edustaja mukana kaikissa harjoitusneuvotteluissa. Kymenlaakson pelastustoimi ei ole vielä aloittanut valmistelua. Etelä-Karjalassa valmistelu on aikataulutettu alkamaan ensi vuoden alussa. Uudenmaan alueilla odotetaan lakipaketin valmistumista. Koko alueella tehdään tiivistä yhteistyötä.

5. Yhdyspintatyöryhmän nimeäminen ja muiden työryhmien valmistelu (liite 5a ja liite 5b) / Antti Kuopila, STM

Yhdyspintatyöryhmään on saatu nimiehdotukset ja toiminta aloitetaan alkuvuodesta. Heli Hätönen toimii ryhmän puheenjohtajana. Ryhmän kanssa käydään läpi tarkemmin toiminnan käytännöt. Työryhmien työ nivotaan vahvasti tiekartan valmisteluun. Päätettiin, että ensimmäisen kokouskutsun yhteydessä lähetetään aiemmat yhdyspintaraportit mukaan.

Jaosto hyväksyi yhdyspintatyöryhmän jäsenet.

Kevään aikana nimetään kolme muutakin alatyöryhmää. Pohdinnan alaiseksi jäi, millä tavoin jäseniin saadaan kattava alueellinen edustus mahdollisimman helposti. Tähän esiteltiin vaihtoehtoja, jotka löytyvät liitteestä 5b. Työryhmän nimetään myös sihteeristö.

Puheenjohtaja avasi keskustelun. Todettiin, että alueet ovat erilaisissa vaiheissa valmistelussaan, joka pitää ottaa huomioon tiekartan valmistelussa. Tämän vuoksi alueet tarvitsevat myös erilaista tukea. Työryhmien jäsenistöä mieltiessä, pitää tarkentaa työryhmän tehtävät sekä tarvittava osaaminen, ennen kuin pyydetään jäsenehdotuksia. Vastattiin, että työryhmän aloittaessa työskentelynsä, huomioidaan alueiden erilaisuus. Ennen kuin muiden työryhmien nimeämispyynnöt lähetetään, käydään toimenkuvat jaostossa läpi ja pohditaan eri vaihtoehtoja.

Asia jätettiin jaoston pohdittavaksi. Vaihtoehtoista numero kaksi sai eniten kannatusta: ” *Työryhmälle nimetään puheenjohtaja, joka kokoaa työn tueksi verkoston. Työryhmä voi kuulla myös muita asiantuntijoita tarpeen mukaan* ”

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut

7. Seuraava kokous ja kokouksen päättäminen

Seuraava kokous: 14.1.2021 klo 10.00–14.00, Teams-kokous

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.58.

Liitteet:

Liite 1 Edellisen kokouksen muistio

Liite 2a Ajankohtaiset asiat STM

Liite 2b Tilannekatsaus SM

Liite 3 Hyvinvointialueiden toiminnan aloitus

Liite 4a Tilannekatsaus Tulevaisuuden sote-keskus ja rakenneuudistus

Liite 5a Yhdyspintatyöryhmän nimeäminen

Liite 5b Alueellisen valmistelun jaoston alatyöryhmien nimeäminen